

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію «Становлення та розвиток правового регулювання нотаріальної діяльності в Україні»*, підготовлену кандидатом юридичних наук, доцентом, доцентом кафедри господарсько-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ Долинською Марією Степанівною

Історія становлення та розвитку нотаріальної діяльності в Україні є важливим напрямом сучасної історико-правової науки, актуальність якої полягає в тому, що саме нотаріат відіграє вагомий роль в регулюванні економічних відносин, створює більшу стійкість і гарантованість у поведінці учасників цивільних та господарських правовідносин, дає можливість скоротити кількість правопорушень, ліквідує об'єктивні передумови їх вчинення.

Науковий інтерес до становлення й розвитку правового регулювання нотаріальної діяльності зумовлений також необхідністю проєкції досягнень і прорахунків минулих поколінь на сучасний стан правовідносин з метою комплексного аналізу та вирішення нагальних потреб сьогодення.

Пізнання генезису правового регулювання нотаріальної діяльності в Україні дозволяє повно та всебічно вивчити правову культуру українського народу, його світоглядні установки, особливості менталітету та духовний генезис на певних історичних етапах розвитку українського суспільства.

Історико-правові особливості цієї теми зумовили її структурну побудову, що полягає в поділі на п'ять внутрішньо узгоджених розділів, у яких послідовно висвітлюються: витоки становлення та розвитку нотаріальної діяльності в державах древньої Європи, генезис нотаріату на українських землях в період Давньоруської державності; розвиток нотаріальної діяльності у джерелах цивільного права на українських землях у складі Польського королівства, Великого князівства Литовського та Речі Посполитої; Запорозької Січі, Гетьманської держава; правове регулювання нотаріальної діяльності на українських землях у складі Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперій, а також в складі Радянської України та незалежної України.

Теоретичною основою монографії є розкриття у першому розділі загальних засад дослідження становлення і розвитку правового регулювання нотаріальної діяльності на Україні, зокрема проведено аналіз історіографії та методології дослідження.

У другому розділі автором розкрито передумови зародження і розвитку інституту в державах древньої Європи, його еволюція у Римській та Візантійських імперіях, формування моделі нотаріату в Західній Європі. Заслугує на увагу висвітлене в цьому розділі питання про генезис церковного но-

* Долинська М.С. Становлення та розвиток правового регулювання нотаріальної діяльності в Україні : монографія / Марія Степанівна Долинська. – Львів : ЛьвДУВС, 2015. – 988 с.

таріату, який був піднесений верховною церковною владою до статусу публічного в середині VIII ст., що на три століття випередив у розвитку публічний нотаріат, який остаточно встановився лише в середині XI ст., в зв'язку з чим, своїм функціонуванням зробив значний вклад у розвиток нотаріату періоду Середньовіччя. Варто зазначити, що дослідником проведено аналіз «Книги Епарха » щодо зображення внутрішнього життя цеху нотаріусів – табуляріїв.

Окремої уваги заслуговує підрозділ 2. 4 « Генезис нотаріальної діяльності на українських землях в Київській Русі (IX-XII ст.), Галицько-Волинській державі (1199-1349 рр.)». Автор доводить, що норми збірника Еклога, рецептовані правниками Київської Русі щодо порядку складання письмових договорів, заповітів були не лише передумовами нотаріального посвідчення договорів та заповітів, але й заклали підвалини нотаріального процесу їх посвідчення. Науковець стверджує, що генезис нотаріату було започатковано в Київській Русі, хоча нотаріусів, як державних органів, не існувало.

Третій та четвертий розділи монографії присвячені розвитку нотаріальної діяльності на українських землях в XIV столітті – на початку XX століття.

Окремий розділ монографії детально висвітлює правове регулювання нотаріальної діяльності на українських землях у складі Радянської України та незалежної України. Зокрема, характеризуючи правове регулювання нотаріальної діяльності в незалежній Україні автор вдається до історико-правового аналізу не лише Закону України «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 року, але й наприклад, Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», відповідно до якого, з 1 січня 2013 року нотаріус виступає як спеціальний суб'єкт, на якого покладені функції державного реєстратора речових прав на нерухоме майно.

Список використаних джерел свідчить про суттєве теоретико-методологічне підґрунтя рецензованої наукової праці.

Монографія «Становлення та розвиток правового регулювання нотаріальної діяльності в Україні», підготовлена Долинською М. С., відповідає вимогам МОН України, що ставляться до подібного виду наукових праць.

*Завідувач кафедри теорії та філософії права
Інституту права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
С.С. Сливка*